

3. Губієва О. Розбуджений Жовтнем. *Говорить і показує Україна*. 1984. 9 листопада. С. 8.
4. Гундорова Т. Замість передмови, або Соцреалізм між модерном і авангардом / Українська драма 30-х рр. ХХ ст. як модель масової культури та історія драматургії у постатях. Черкаси, 2007. С. 4–17.
5. Дончик В. Г. Український радянський роман: рух ідей та форм. К.: «Дніпро», 1987. 429 с.
6. Лахузен Т. Новый человек, новая женщина и позитивный герой, или К семиотике пола в литературе социалистического реализма. *Вопросы литературы*. 1992. № 1. С. 184–205.
7. Стаєцький О. Б. Анатолій Шиян : літературно-критичний нарис. К.: Радянський письменник, 1986. 262 с.
8. Шарова Т. Категорія пам'яті в мемуарних творах Василя Бондаря. *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди. Серія: Літературознавство*. 2010. Вип. 1(2). С. 134–140.
9. Шарова Т. М., Саєнко Ю. В. Іван Багмут: тематичний спектр та світоглядні орієнтири. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2013. № 22 (281). С. 273–279.
10. Шарова Т., Шаров С., Бородихіна О. Формування комунікативно-діалогічної компетентності студентів-філологів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2017. Вип. 29. Т.1. С. 74–76.

Гайдіна С.О.

магістрантка

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

ТВОРЧА ПОЗИЦІЯ І. МАСЛОВА: РЕАЛІСТИЧНЕ ВІДТВОРЕННЯ ТОГОЧАСНОЇ ДІЙНОСТІ

Анотація. У статті досліджено, що творам Івана Маслова притаманна найголовніша та найвагоміша якість – вони зберігають універсальні істини й забарвлюють їх національним колоритом. Наголошено на тому, що письменник розкрив у своїх творах нові грані ментальності нашого народу. Він у більшості своїх текстів зобразив трудівника – селянина, який нерозривно пов'язаний із рідною землею. У художніх творах письменник завжди говорив тільки правду, оскільки головним завданням

митця було показати реалістичність життєвих обставин, які він бачив на власні очі.

Ключові слова: *ментальність, селянин, український народ, земля, художня література, поетика, художня правда.*

Художній світ створений уявою письменника і втілений у тексті твору як образна картина, пізнається через інтерпретаційні можливості читацької аудиторії. Екзистенційність можна вважати вихідним пунктом у процесі пошуку своєрідності, художньо-естетичної реальності, адже людська здатність розповідати історії стає з погляду сучасної теорії, головним способом осмислення й упорядкування навколишньої дійсності. З нею людина оформлює свій досвід, забезпечує його змістовність.

Творчість Івана Маслова залежить від багатогранного і специфічного бачення світу й репродукується у прозі. Іван Маслов – майстерний оповідач різноманітних ситуацій та історій. Його прозові твори вирізняються своєрідністю моделювання способів зображення і вираження, адже він не лише талановито володіє словом, а й зважає на питання читацького сприйняття тексту. Провідна тема творчості Івана Маслова життя повоєнного села, гострі соціальні та морально-етичні проблеми сучасності [1-6].

Художня спадщина Івана Маслова осмислювалася науковцями переважно у трьох напрямках: 1) аналіз окремих творів (Ю. Шовкопляс, В. Дрозд, А. Гуторов, А. Ярещенко, В. Лихоносов); 2) інтерпретація основних проблем масловського художнього світу (А. Гуторов, О. Ковалевський, М. Артамонов, В. Милюха, Т. Шарова); 3) зіставлення творчості автора з творчістю інших авторів (М. Ільницький, М. Шаповал, В. Брюгген, А. Пінчук, П. Краснов, В. Молчанов). Недостатність вивчення проблеми в обраному нами ракурсі зумовила потребу її всебічного наукового осмислення.

Характери, вчинки, почуття, переживання, картини природи, емоційні образи, що їх супроводжують події, символи, вимисел тощо – це той щедрий письменницький арсенал, який продукує моделювання певної картини світу і яким уміло послуговується Іван Маслов як прозаїк. Тобто екзистенційні виміри прозових творів письменника виявляються у найважливіших аспектах: відмові від авторського голосу, акцентуації, на розповіді, а не на подієвості, злиті опису й зображення, відкритості творів на багатозначність прочитання [7, с. 52].

Творчість Івана Маслова звернена до нас, – до тих, хто не знав тієї війни, хто народився після переможного сорок п'ятого. Герої його творів – звичайні люди, що мешкають на рідній землі, – голова колгоспу Андрій

Лук'янов, Мар'я, сільський баяніст дядько Мишко, дід Трохим, дядько Антін, друг дитинства Борька. Але є і головний герой у маслівських творах. Герой цей – степова земля Харківщини: Тернова («Білий цвіт терну» (1977–2002 рр.), «Батьківщина» (1977 р.), «В Терновій та Харкові цвіли вишні» (2004 р.), Озерівка («Задовго до прильоту жайворонків» (1990 р.), «Спрага» (1979 р.), «За озерівською водою» (1991–1997 рр.), Ізбицьке («Магдалина» (1998 р.), «Брат» (2001 р.), «Гірко» (2000 р.), Бусинка («Рідні люди» (1976 р.), «Вишенька» (1970 р.), Петрушин ліс («Швидкість» (1967 р.), «Розп'яття» (2000 р.), «Спалахи невідступної пам'яті» (2002 р.), Протасові луки («Під осінніми небесами» (2003 р.), «1947 рік. На Протасовому лузі» (1977–2001 рр.), «Чорний жайворонок над Царевим угором» (1991–1998 рр.), Мелова балочка («Любов» (1975 р.), «Чому плачуть фіалки на Кирєєвому скосі» (1991–1998 рр.), «Біль» (2003–2004 рр.), Сурківські сади («Три зустрічі з Тихоном Солов'євим» (2001 р.), «Ясновидюща» (1967 р.), «Іван-Перемога» (1977–2001 рр.), живильне Медяникове джерело «Джерела і пам'ять» (2004 р.), «Ріка» (1987 р.) [11, с. 106].

При написанні творів Іван Маслов важливу роль надає таким принципам літературознавства: естетичності – Іван Маслов намагається передати естетику людини та природи їх гармонію («Три зустрічі з Тихоном Соловйовим», 2001 р., «Брат», 2001 р., «Гірко», 2000 р., «Рідні люди», 1976 р., «Вишенька», 1970 р.); інтенціональності (намір, прагнення) – автор враховує той факт, що будь-який твір спрямований на читача, розрахований на сприйняття іншими, впливає на них («Магдалина», 1998 р., «Швидкість», 1967 р., «Розп'яття», 2000 р., «Спалахи невідступної пам'яті», 2002 р.); іманентності (властивість) – Іван Маслов прагне показати події, явища у рамках духовності та культури свого народу («Білий цвіт терну», 1977–2002 рр., «Батьківщина», 1977 р., «В Терновій та Харкові цвіли вишні», 2004 р.); історизму – автором розглядається у творах явища на історичному тлі. Вміло та правдиво використано події Великої Вітчизняної війни («Задовго до прильоту жайворонків», 1990 р., «Спрага», 1979 р., «За озерівською водою», 1991–1997 рр.); структурованості – художні твори Івана Маслова структуровані, складають єдину цілісну структуру («Білий цвіт терну», 1977–2002 рр., «Батьківщина», 1977 р.); системності – усі твори Івана Маслова можна розглядати у комплексі, оскільки за допомогою спогадів автора простежується загальна концепція усієї творчості митця («Тривога», 1984 р., «Материнський вогонь», 1978-1997 рр.); контекстуальності – твори Івана Маслова можуть бути належно пізнані й оцінені лише контекстуально, через вивчення їх у найрізноманітніших, але природних для них аналітичних контекстах («Мар'я», 1987 р., «На південь»,

1998-2000 рр.); націоцентричності – усвідомлення цього принципу у творах Івана Маслова налаштовує на аналіз та оцінку творів митця як явищ національної свідомості, духовності, культури.

У творах Іван Маслов зображує позитивний вплив і протиставляє його негативному («Афганець», 2000 р., «Правда і кривда», 2002 р., «У світлі совісті», 1986 р., «Іван і Мар'я», 2003 р.) [15, с. 2]. У І. Маслова є багато творів, прочитавши які, можна уявити всі ті труднощі через які пройшов письменник. Він надзвичайно переконливо малює всі образи, особливе значення надаючи образу природи, що оточувала його [12, с. 2].

Письменник згадує про кожну пору року, малюючи надзвичайно захоплююче, читач ніби опиняється там, разом з письменником і бачить всі події та людей на власні очі. Місця дитинства, поля та ріки рідної землі – настільки могутнє живильне середовище, що крізь них бачиться, з ними зв'язується не тільки власне життя, але і вся історія країни: війна, репресії, колгоспне життя-буття, людські вчинки... І тут, спостерігаючи бурунний цвіт від Ізбицьких лісів, ліричний герой оповідання «Вічне» черпає оптимізм: «...я наче розлітаюсь мільйонами душ в усі сторони світу, і скрізь є що мені побачити і відчути, в чому возвеличитись, в чому випробувати свої серце і душу на горі, на співчуття, є в чому бути людиною» [3].

Пережити голод 1946-1947 рр., особливо малим дітям було надзвичайно важко. Це тяжке становище І. Маслов зображує у багатьох творах, бо, звісно, ці події не могли не відбитися у свідомості на той час ще малого хлопчика. Голод був жахом для всіх, але знаходилися такі люди, які намагалися допомагати іншим, про них І. Маслов теж не забув [14, с. 2]. Такою доброю помічницею, годувальницею була і тітка Дар'я («Осінні грози»). Вона чим могла допомагала сиротам, їй було дуже жаль тих діток, якими у ті часи мало хто цікавився. Звісно, що всі діти її дуже любили, бо якби не тітка Дар'я, невідомо як воно б було. У ці жахливі післявоєнні роки дітям доводилося рятуватися від смерті годуючись гроною червоної горобини й кушем макухи («Правда та кривда»). Звісно, що одним з таких дітей був і І. Маслов, він описує своє життя, з його творів ми дізнаємося деталі, які не є розповсюдженими. І. Маслов подає у творах не лише своє життя, а й життя інших жителів, з якими він був знайомий. Можна навіть отримати стислу біографію людини [8, с. 259].

Через свої твори І. Маслов, передаючи дитячі спогади, дає всім відчути смак тогочасного життя, зрозуміти через які жахи проходили наші рідні, яким довелося жити в цих умовах. Він подає своє життя таким, яким воно дійсно було, це не художній вимисел – це та реальність, яка нас, на щастя, не торкнулася [10, с. 416]. Іван Степанович Маслов – письменник, який розкрив

у своїх творах нові грані ментальності нашого народу. Він у більшості своїх текстів зобразив трудівника – селянина, який нерозривно пов'язаний із рідною землею [9, с. 239].

Отже, творча позиція письменника Івана Маслова досліджується через комунікативний ланцюг «автор-текст-читач», що передбачає аналіз формальної структури оповіді, характеру діалогу між автором і читачем у межах цієї структури, а також у контексті поза текстової реальності та літературної традиції.

Література

1. Маслов І.С. Избранное / Художник-оформитель И.И. Яхин. Х.: Прапор, 2002. Т.3. 2002. 528 с.
2. Маслов І.С. Избранное / Художник-оформитель И.И. Яхин. Х.: Прапор, 2002. Т.4. 2002. 576 с.
3. Маслов І.С. Избранное / Художник-оформитель И.И. Яхин. Х.: Майдан, 2003. Т.5. 2003. 404 с.
4. Маслов І.С. Избранное / Художник-оформитель И.И. Яхин. Х.: Майдан, 2004. Т.6. 2004. 516 с.
5. Маслов І.С. Избранное / Художник-оформитель И.И. Яхин. Х.: Майдан, 2005. Т.7. 2005. 456 с.
6. Маслов І.С. Избранное / Художник-оформитель И.И. Яхин. Х.: Майдан, 2009. Т.8. 2009. 452 с.
7. Шарова Т.М. Іван Маслов : людина й письменник. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки.* Частина І. №3(214). Луганськ: ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2011. – С. 50–56.
8. Шарова Т.М. Білостінна В.В. Іван Маслов: концепт «Пам'ять» у трилогії «Сільчани». *Мова. Свідомість. Концепт: зб. наук. праць* / [відп. ред. О.Г.Хомчак]. – Вип.1. – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2011. – С. 259–263.
9. Шарова Т.М. Супрун С.О. Реалістичне відтворення життєвої правди у творах І. Маслова. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія».* Серія «Філологічна»: збірник наукових праць. / укладачі: І.В. Ковальчук, Л.М. Коцюк, С.В. Новоселецька. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія». 2015. Вип. 59. С. 239–241.
10. Шарова Т.М. Розмаїття конфліктів у творчості Івана Маслова. *Теоретична і дидактична філологія: Збірник наукових праць* / [за заг. ред. Г.Л. Токмань]. Вип. 9. К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2011. С. 416–424.
11. Шарова Т.М. Тема українського села у творах Івана Маслова.

Рецепція України в контексті сучасної мови та літератури: Збірник наукових праць. Дніпропетровськ НГУ. 2011. С. 105–111.

12. Шарова Т.М. Теоретичні аспекти дискурсу українських письменників 20-30 - х рр. ХХ ст.: тематичний спектр та рецептивна естетика. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філологія.* Вип. 10. Маріуполь: МДУ, 2014. С. 124–132.

13. Шовкопляс Ю. Про що пише Іван Маслов? *Прапор.* 1973. № 7. С. 1–3.

14. Юрків С. «Вибране» Івана Маслова. *Літературна Україна.* 1998. 28 травня. С. 2.

15. Ющенко О. В селі Тернівці «Терен» заспівали... *Панорама.* 1999. № 42. С. 1–2.

Георгієва А.С.

магістрантка

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

ХУДОЖНЯ ОРИГІНАЛЬНІСТЬ ЛІТЕРАТУРНОГО ДОРОБКУ

Б. ЛЕПКОГО

Анотація. У науковому дослідженні представлена інформація про історичну творчість Б. Лепкого. Наголошується на тому, що його прозова спадщина є надбанням української культури, оскільки становить важливу цінність для української нації.

Ключові слова: прозовий твір, поетика, художність, історія, література, художній доробок.

Діяльність та творчість Б. Лепкого становлять важливу епоху в національно-культурному творенні українського народу, його духовному збагаченні в цілому. Через низку обставин митець тривалий час жив та працював далеко від рідної України, але це не зашкодило Богданові Сильвестровичу стати одним з найвидатніших діячів національної культури, провідним ідеологом української єдності.

Богдан Лепкий збагатив українську культуру, ставши її духовним натхненником. Митець належить саме до тієї когорти діячів, що були дійсно зацікавленими культурно-національним життям України та її становленням. Творча спадщина Б. Лепкого ще за життя письменника стала українським культурним надбанням, інтегрувавши її у світову культуру.